

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนหญิง

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

FACTORS RELATED TO ALCOHOL DRINKING

AMONG FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS

IN AMPHUR KHOWKITCHAKOOT CHANTHABURI PROVINCE

นางสาวอัญชลี เหงมหาตาติ*

ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 207 คน ใช้สถิติ Binary logistic regression ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงร้อยละ 50.2 เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และร้อยละ 47.3 เป็นผู้ที่ยังดื่มอยู่ในปัจจุบัน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการถูกชักชวนให้ดื่ม การมีบิดามารดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การที่บิดามารดายอมรับการดื่มของบุตร การรับรู้การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ ความผูกพันต่อครอบครัว ด้านแบบแผนการดื่มพบว่า อายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มประมาณ 15 ปี เหตุผลในการดื่มครั้งแรกคืออยากลอง เมียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนเลือกดื่มมากที่สุด ส่วนความที่ในการดื่ม พนับว่าดื่มเป็นแบบครั้งคราวมากกว่าดื่มประจำ นักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าทั่วไป กลุ่มเพื่อนเป็นผู้ที่นักเรียนร่วมดื่มด้วยมากที่สุด นักเรียนมากกว่าครึ่งรับรู้ว่าการดื่มไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใดๆ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน คำสำคัญ: พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ / นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

The focus of this study were to describe alcohol drinking behavior, to examine the factors related to alcohol drinking, and to describe alcohol drinking pattern. The sample composed of 207

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กลุ่มงานเวชศาสตร์ครอบครัวและบริการด้านปฐมภูมิ โรงพยาบาลเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

female high school students in Amphur Khowkitchakoot Chanthaburi Province. These students voluntarily participated in this study. Data were analyzed by binary logistic regression for testing the relationship.

The study found that 50.20 percent of female high school students had drinking behavior and 47.30 percent of them were current alcohol drinkers. The findings of the study also demonstrated that the significant factors related to alcohol drinking behavior among female students were GPA., alcohol drinking refusal self-efficacy, attitudinal , peer and offering alcohol drinking , parent alcohol drinking , parental approval of alcohol drinking, alcohol advertising , and family attachment . In the form of alcohol drinking found that the average age about is 15 years old. The reason to start first drinking was trying, beer which was the most preferable choice. The frequency of occasional drinking was more than temporality. Half of these students bought alcohol from general shops. The group of friends were the accompanies. Half of these accepted that of alcohol drinking did not effect to their. The research of this study enables to apply for protecting and revising of alcohol drinking among the students

Keywords: alcohol drinking behavior/ female high school students

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันแม้นจะมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อควบคุมการดื่มและลดผลกระทบที่เกิดขึ้น แต่จากการที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายและยังเป็นที่นิยมดื่มกันในสังคมทำให้มีการนำเข้าอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้อัตราการดื่มน้ำมันเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนผู้ดื่มและปริมาณที่ดื่ม จากสถิติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยตั้งแต่ปี 2504-2547 ซึ่งรวมรวมข้อมูลโดยองค์กรอนามัยโลกพบว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น 33 เท่า จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี 2550 ซึ่งทำการสำรวจประเทศไทยทั้งเพศชายและเพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พบร่วมกับเพศชายมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 51.0 ในขณะที่เพศหญิงดื่มร้อยละ 8.8 และจากรายงานโครงการสำรวจสุภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลในปี 2551- 2552 พบร่วมกับเพศชาย 50.20% และเพศหญิง 47.30%

เดือนที่ผ่านมาประเทศไทย 15 ปีขึ้นไปเพศชาย มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 65.5 ส่วนเพศหญิงดื่มร้อยละ 26.1 ถ้านำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งสำรวจไว้เมื่อปี 2550 จะเห็นว่า ในระยะเวลาเพียง 2 ปี ประเทศไทยมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมากโดยเฉพาะในเพศหญิงที่เพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่า เมื่อวิเคราะห์เฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15- 19 ปี ข้อมูลตั้งแต่ปี 2539 -2550 พบร่วมต่างของการเพิ่มขึ้นร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าในภาพรวมคือร้อยละ 20 และสูงกว่าในทุก ๆ กลุ่มอายุ (บันทิต ศรีโพศาล, จุฑารณี แก้วมุงคุณและกนกดา วัฒนพร, 2553) เมื่อนำข้อมูลการเพิ่มขึ้นของการดื่มในเพศหญิงมากประกอบกับการดื่มเพิ่มขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15- 19 ปีก็จะพบว่าช่วงเวลาระหว่างปี 2539-2546 หรือเพียง 7 ปี อัตราการดื่มในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นเกือบ 6 เท่าตัว จากร้อยละ 1.0 เป็น 5.6 ดังนั้นนัยรุ้นอายุ 15- 19 ปีจึงนับว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเป็นผู้ดื่มหน้าใหม่นักที่สุด (อนุทิน ชาญวีรภุกุล, 2548)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการโดยทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้ดื่มเอง ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ มีรายงานว่าผู้หันยิงที่ติดสุรา มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าผู้ไม่ติดสุราถึง 5 เท่า (ศิริพร จิรวัฒน์กุล, 2553) รวมทั้งการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ทำให้มีการติดต่อและแพร่กระจายเชื้อ เอช ไอ วี ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำให้มีการทำแท้ง การทดสอบทิ้งบุตร หรืออาจจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ติดสุรา เกิดปัญหาในครอบครัว และอาจจะต้องออกจากสถานศึกษาลง กัน ประเทศไทยต้องสูญเสียบุคลากรที่เป็นความหวังของสังคม รวมทั้งการก่อให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ (บัณฑิต ศรีไพรศา และคณะ, 2551; สมาน พุตระกุล, 2551) นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยโดยพบว่าในปี 2549 ต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เกิดจากปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่าสูงถึง 156,105.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) มีมูลค่าสูงเป็น 2 เท่าของรายได้จากการสนับสนุนสุขภาพในปี 2549 ซึ่งเท่ากับ 72,871.5 ล้านบาท (บัณฑิต ศรีไพรศา และคณะ, 2551)

ภาคตะวันออกของจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นสูง จากข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยเครือข่ายงานวิจัยโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดปี 2550-2552 พบว่ากลุ่mwัยรุ่นที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดจันทบุรีมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี 2550 ร้อยละ 31.54 ในขณะที่ระดับประเทศและระดับภาคมีอัตราการดื่มร้อยละ 31.38 และ 29.07 ตามลำดับ ส่วนในปี 2551 ระดับประเทศและระดับภาคมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงโดยระดับประเทศมีอัตราการดื่มร้อยละ 25.63 ระดับภาคร้อยละ 23.29 แต่ในส่วนของจังหวัดจันทบุรีมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 30.25 ในปี 2552 พน

ว่าอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับภาค ซึ่งจังหวัดจันทบุรีอัตราการดื่มก็เพิ่มขึ้นแห่นกัน โดยระดับประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.13 ระดับภาคเพิ่มเป็นร้อยละ 26.28 ส่วนจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 34.75 (วิมล เอ่มโอบา, สุภานี กระตุฤกษ์, สนองชาติ เศรษฐศิริโจน์, ศุภวัฒน์ เออมโอบ และบุญเรือน พฤกษ์ศศิธร, 2551) จากข้อมูลที่กล่าวมาเป็นที่น่าสังเกตว่า วัยรุ่นภาคตะวันออกมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำกว่าในระดับประเทศแต่จังหวัดจันทบุรีกลับมีอัตราการดื่มสูงกว่าทั้งในระดับประเทศและระดับภาค ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ที่ทำให้วัยรุ่นในจังหวัดจันทบุรีมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่าวัยรุ่นหลงใหลในมีแแนวโน้มอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นสูงกว่าเพศชาย กองประกันการศึกษาที่ผ่านมาส่วนมากจะทำการศึกษาในทั้งสองเพศ และการศึกษานี้เป็นการศึกษาในลักษณะการทำการประจำให้เป็นงานวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องเลือกทำวิจัยวัยรุ่นหญิงในพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเขาคิชฌกูฏ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory) ของ Flay and Petraitis (1994) เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยโดยแนวคิดนี้เชื่อว่าการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นมีความซับซ้อน มีได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งแต่เกิดจากปัจจัยหลายปัจจัยร่วมกันและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา โดยมีปัจจัยที่สำคัญได้แก่ (1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล (Intrapersonal) (2) ปัจจัยทางทัศนคติ (Attitudinal) และ (3) ปัจจัยทางสังคม (Social/ Interpersonal) ผลของการศึกษานี้จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ สถานศึกษาร่วมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องในการที่จะวางแผนการหรือจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในนักเรียนหญิง และนักเรียน กลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชา คิชณกุฎี จังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยทางสังคม การกรอบแนวคิดในการศึกษา

ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Drinking Refusal Self-Efficacy) กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของ นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชา คิชณกุฎี จังหวัดจันทบุรี

3. เพื่อศึกษาแบบแผนการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ ของ นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชา คิชณกุฎี จังหวัดจันทบุรี

ปัจจัยภายในตัวบุคคล (Intrapersonal)

- อายุ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
- ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
- การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัยทางทัศนคติ (Attitudinal)

- ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมการดื่ม/ไม่ดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ในนักเรียนหญิง
แอลกอฮอล์

ปัจจัยทางสังคม (Interpersonal/ Social)

- การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- การถูกซักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคล
- การยอมรับการดื่มของบุคคลต่อการดื่มของบุตร
- การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- การรับรู้การโฆษณาของสื่อ
- ความผูกพันกับครอบครัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อหาความสัมพันธ์ (Correlational study design)

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเขาคิชฌกุฎ จังหวัดจันทบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 264 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเขาคิชฌกุฎ จำนวน 244 คน คำนวณโดยใช้สูตรของยามานาเคนที่ความเชื่อมั่น 95% (ยามานาเคนถึงในลัตเตอร์ พิมลสิทธิ์, 2554)

เครื่องมือและการทดสอบคุณภาพ

เครื่องมือ

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบเองซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามมาตรฐาน แบบสอบถามจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยประยุกต์และพัฒนาขึ้นเอง โดยมีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 86 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

แบบสอบถามตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) ในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ที่ตามด้วย helyer ข้อคำถามซึ่งมีลักษณะมาตรฐานแบบ Likert (Likert Scales) ปรับปรุงแบบสอบถามจนได้ฉบับที่นำไปเก็บข้อมูลจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น อายุ ชั้นปี อาชีพ และการศึกษาของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านทัศนคติต่อการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

- 3.1 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม
- 3.2 การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่ม
- 3.3 การถูกหักหัวใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 3.4 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา
- 3.5 การยอมรับการดื่มของบิดามารดา
- 3.6 การเข้าถึงเครื่องดื่ม
- 3.7 การรับรู้การโฆษณาของสื่อ
- 3.8 แบบสอบถามความผูกพันกับครอบครัว โดยมีรายละเอียดคุณภาพของเครื่องมือดังนี้ ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง (Self Esteem) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .79

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Drinking Refusal Self-Efficacy) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .93

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .79

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .85

การรับรู้การโฆษณาของสื่อมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .72

ความผูกพันกับครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .81

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดำเนินการเก็บข้อมูล

1. ส่งหนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขาคิชฌกุฎ เสนอต่อผู้บริหารโรงพยาบาล

2. ส่งหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับแบบฟอร์มแสดงความยินยอม ซึ่งผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการโรงพยาบาลราชวิถี จากผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี สมกุฎ เสนอต่อผู้บริหารโรงพยาบาล ห้อง 3 แห่ง

4. พนักงานอาจารย์ผู้ประสานงานแต่ละแห่งที่เป็นแหล่งเก็บข้อมูลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือ

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างด้วยผู้วิจัยเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในช่วงเวลาที่ทางโรงพยาบาลว่ามีความเหมาะสมที่ไม่เป็นการรบกวนการเรียนการสอนของโรงพยาบาลในการตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องระบุชื่อ นามสกุล แต่จะใช้รหัสแทน ในขณะตอบจะต้องไม่มีอาจารย์อยู่ในห้อง แบบสอบถามที่นักเรียนแต่ละคนตอบแล้วจะถูกเก็บเข้าช่อง ปิดผนึกอย่างมีดีดีและใส่ลงในกล่องทึบที่จัดวาง และใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30-40 นาที

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้รับการพิทักษ์สิทธิโดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามในผู้ที่อายุไม่ถึง 18 ปี และตัวผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ในวันเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ให้กับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลทราบอีกครั้งเพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้มีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การประเมินข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์แผนการดื่มด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษา กับพฤติกรรมการดื่มโดยใช้ Binary Logistic Regression ที่ 95% CI (Confidential Interval of Odds Ratio)

ผลการศึกษา

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอคิชฌกุฎวิทยา 3 โรงเรียน จำนวน 244 คน พบร่วมเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมารวบรวมวิเคราะห์ได้จำนวน 207 แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 84.84 สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในอัตราส่วนที่แตกต่างกันไม่มากคือร้อยละ 36.7, 30.9 และ 32.4 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์สถานภาพสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกันถึงร้อยละ 70.0 ที่เหลือร้อยละ 19.4 บิดามารดาแยกกันอยู่และเสียชีวิต ในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 68.6 พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 18.4 อยู่กับบิดาหรือมารดา ด้านการระดับศึกษาสูงสุดของบิดา พบร่วมร้อยละ 71.5 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รองลงมาเป็นร้อยละ 22.2 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา สำหรับมารดาพบว่า ร้อยละ 83.1 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 14.5 ด้านสถานการเงินของครอบครัวร้อยละ 45.4 พบร่วงแต่ไม่เหลือเก็บร้อยละ 34.3 เพียงพอและเหลือเก็บ สำหรับค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างได้รับต่อเดือนพบว่า ร้อยละ 64.8 มีความพอดีเท่ากับ 1,920 บาทต่อเดือน จำนวนเงินที่ได้รับต่ำสุดเท่ากับ 200 บาท สูงสุดเท่ากับ 8,000 บาทต่อเดือน การประกอบอาชีพของบิดาพบว่า ร้อยละ 54.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 20.8 เป็นลูกจ้าง พนักงานในบริษัทเอกชน ส่วนการประกอบอาชีพของมารดา พบร่วมมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ

52.2 รองลงมาคือ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 24.2 ในด้านการรับรู้การโฆษณาผ่านสื่อพบว่าร้อยละ 84.2 เคยรับรู้การโฆษณาผ่านสื่อ

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พนว่ากกลุ่มตัวอย่างมีการดื่มเป็นครั้งคราวในโอกาสต่างๆ มากที่สุดถึงร้อยละ 45.9 รองลงมาคือไม่เคยดื่มเลยในชีวิตร้อยละ 33.8 ดื่มเพียงครั้งเดียว (ทดลองดื่ม) ร้อยละ 15.9 และ ร้อยละ 2.9 เป็นผู้ที่เคยดื่มแต่หยุดดื่มนานเกิน 6 เดือน นอกจากนั้นเป็นผู้ที่ดื่มประจำโดยดื่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้งร้อยละ 1.4 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนก พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ที่ไม่เคยดื่มเลยในชีวิตรวมกับผู้ที่เคยดื่มเพียงแก้วเดียวหรือครั้งป้องเดียว (ทดลองดื่ม) และกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ผู้ที่ดื่มเป็นครั้งคราวเฉพาะบางโอกาส ผู้เคยดื่มแต่หยุดดื่มนานเกิน 6 เดือน ผู้ที่ดื่มเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พนว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 50.2) เป็นผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และร้อยละ 49.8 เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยที่ศึกษา และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อจำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พนว่ากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุ ต่ำกว่า 17 ปี ร้อยละ 64.7 โดยร้อยละ 48.8 มีค่า GPA มากกว่า 3 โดยมีผล GPA ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ($SD = 0.44$) ในด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองของกลุ่มตัวอย่างพบว่าร้อยละ 51.7 มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.51 ($SD = 3.52$) เมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่ากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.6 รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูงโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

41.44 ($SD = 10.45$) ส่วนทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่ากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.2 มีทักษะคิดเห็นด้วยมากต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.30 ($SD = 8.68$) ในด้านเพื่อนพนว่ากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.6 เป็นผู้ที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และส่วนใหญ่ยังเคยถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึงร้อยละ 74.9 สำหรับบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.0 เป็นผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่บิดามารดาอย่าง 78.7 ไม่ยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุตร เมื่อพิจารณาถึงการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าร้อยละ 59.9 สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ยาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.81 ($SD = 3.11$) และพนว่ากกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การโฆษณาหอยคิดเป็นร้อยละ 68.0 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้เท่ากับ 12.50 ($SD = 2.47$) สำหรับความผูกพันกับครอบครัว พนว่ากกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันกับครอบครัวน้อยคิดเป็นร้อยละ 52.2 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.90 ($SD = 5.03$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษา กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การถูกชักชวนให้ดื่ม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา การรับรู้การโฆษณาความผูกพันกับครอบครัว พนว่ากกลุ่มตัวอย่างที่มีกกลุ่มที่มีการรับรู้สูงการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำเมื่อโอกาสเดียวกันมากกว่ากกลุ่มที่มีการรับรู้สูง ($OR = 19.09$, $95\% CI = 7.40 - 30.77$) การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ของบิดามารดาทำให้บุตรมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มน้ำมากขึ้น เป็น 11.45 เท่า (95% CI =3.92 – 33.47) ในขณะที่ กดุ่มตัวอย่างที่ถูกชักชวนมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มน้ำเพิ่มขึ้น 6 เท่า (OR =5.94, 95% CI =2.92 – 12.10) และดื่มน้ำคันคติที่เห็นด้วยต่อการดื่มทำให้เสี่ยงต่อการดื่มน้ำมาก เป็น 5.49 เท่า (95% CI =3.01 – 9.99) การรับรู้การโฆษณาของสื่อมากทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มน้ำมากขึ้น

ตารางที่ 1 ค่า Adjusted Odds ratio ของปัจจัยต่างๆต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มตัวอย่าง (n=116)

ปัจจัยที่ศึกษา	Adjusted OR	95% CI
อายุ		
< 17 ^(R)	1.00	
≥ 17	.93	.52 – 1.64
ผลลัมภ์ที่ทางการศึกษา		
≥ 3.0 ^(R)	1.00	
< 3.0	3.66	1.94 – 6.92*
ความรู้สึกเมื่อคุณค่าในตัวเอง		
สูง ^(R)	1.00	
ต่ำ	1.61	.93 – 2.80
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธ		
รับรู้ความสามารถสูง ^(R)	1.00	
รับรู้ความสามารถต่ำ	15.09	7.40 – 30.77*
หัตถศิลป์		
เห็นด้วยน้อย ^(R)	1.00	
เห็นด้วยมาก	5.49	3.01 – 9.99*
การดื่มน้ำเพื่อนสนิท		
ไม่ดื่ม ^(R)	1.00	
ดื่ม	3.76	2.05 – 7.00*
การถูกชักชวนให้ดื่มน้ำ		
ไม่ถูกชักชวน ^(R)	1.00	
ถูกชักชวน	5.94	2.92 – 12.10*

ปัจจัยที่ศึกษา	Adjusted OR	95% CI
การดื่มของบิดามารดา		
ไม่ดื่ม ^(R)	1.00	
ดื่ม	2.80	1.46 – 5.23*
การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ บิดามารดา		
ไม่ยอมรับ ^(R)	1.00	
ยอมรับ	11.45	3.92 – 33.47*
การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ยาก ^(R)	1.00	
ง่าย	1.45	.82 – 2.55
การรับรู้การโฆษณาของสื่อ		
รับรู้น้อย ^(R)	1.00	
รับรู้มาก	4.13	1.98 – 8.58*
ความผูกพันกับครอบครัว		
ผูกพันมาก ^(R)	1.00	
ผูกพันน้อย	2.74	1.55 – 4.85*

(R) กลุ่มอ้างอิง * มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อพิจารณาแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนพบว่าอายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มประมาณ 15 ปี (Mean, SD =14.96,1.96) สาเหตุสำคัญของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ อยากรลองโดยมากถึงร้อยละ 43.3 รองลงมา คือเพื่อนช่วนร้อยละ 29.8 และเพื่อความสนุกสนานร้อยละ 22.1 วัยรุ่นหญิงร้อยละ 49.0 เลือกที่จะดื่มเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นครั้งแรก รองลงมา คือน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์โดยคิดเป็นร้อยละ 25.0 ส่วนเหตุผลสำคัญของการเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 36.5 คือรู้สึกว่ารสดี รองลงมา r้อยละ 28.8 ดื่มเพราะฤทธิ์ฉ่อนดื่มแล้วไม่เม้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนหญิงเลือกดื่มเป็นประจำร้อยละ 49.0 คือเบียร์ รองลงมา r้อยละ 25.0 เลือกดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ จำนวนแก้วที่นักเรียนดื่มในแต่ละ

ครั้งร้อยละ 52.9 ดื่ม 1 - 2 แก้ว รองลงมาคือ 3 – 5 แก้วดื่มโดยคิดเป็นร้อยละ 25.0 งานเดี้ยงสรรค์สันต์เป็นสถานที่ที่วัยรุ่นใช้เป็นสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมา r้อยละ 25.0 ดื่มตามบ้านเพื่อนและดื่มที่บ้านตนเองร้อยละ 19.2 ร้านค้าทั่วไปเป็นแหล่งที่นักเรียนซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มมากที่สุดถึงร้อยละ 56.7 รองลงมาคือมีคนจัดหาให้ร้อยละ 28.8 เพื่อนเป็นบุคคลที่นักเรียนร่วมดื่มด้วยบ่อยที่สุดถึงร้อยละ 79.8 และร้อยละ 7.7 มีการดื่มกับผู้ปักครองซึ่งทำกับการดื่มกับญาติพี่น้อง สำหรับค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้งร้อยละ 31.7 จาบน้อยกว่า 50 บาท ในขณะที่ ร้อยละ 30.8 จ่าย 51 – 100 บาท ในด้านการรับรู้ผลกระทบพบว่าวัยรุ่นหญิงร้อยละ 60.6 รับรู้ว่าไม่เกิดผลกระทบในขณะที่ร้อยละ 22.1 รับรู้ว่าเกิดผลเสียต่อสุขภาพ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 50.2 และ บังมีพฤติกรรมการดื่มอยู่ในปัจจุบันร้อยละ 47.3 เมื่อนำมาข้อมูลน้ำใจเคราะห์เบรี่ยนเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าผลการศึกษาครั้งนี้อัตราการดื่มสูงกว่าการทุกการศึกษาที่ผ่านมา เช่น การศึกษาของพนิดา นามดี (2549) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 29.8 และการศึกษาของ พرنภา หอมสินธุ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์ (2552) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 39.6

ผลการศึกษาพบว่าที่ปัจจัยมีความสัมพันธ์ต่อ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การถูกข้อชวนให้ดื่ม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา การรับรู้การโฆษณา ความผูกพันกับครอบครัว ซึ่งอภิปรายรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ เนื่องจากความสามารถและสติปัญญาในด้านการเรียน จะมีส่งผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล (Flay & Petraitis, 1993) อ้างถึงในพرنภา หอมสินธุ และ รุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์, 2552 โดยพบว่าผลการเรียนมีทิศทางตรงข้ามกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (พนิดา นามจันดี, 2549; อนงค์ ดิษฐ์สังข์, 2548) และการศึกษาในต่างประเทศก็มีผลการ

ศึกษาที่สอดคล้องกันเช่น จากการศึกษาของ Donovan (2004) ชี้งบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ตั้งแต่ปีค.ศ. 1994 - 2003 พบว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ มีการเริ่มต้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงอายุที่น้อยกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง เนื่องจากบุคคลที่มีความมั่นใจหรือมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเพชญกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต จะทำให้บุคคลนั้นสามารถคงไว้ซึ่งความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ สามารถปรับตัวและเลือกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม จึงมีทักษะในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาสต่างๆ ซึ่งจะทำให้มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อย (Young et al., 2007) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ สมพร สิทธิสงกราน (2549) รวมทั้งการศึกษาในต่างประเทศของ Young et al. (2007) และ Watkins et al. (2006)

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติที่เห็นด้วยมากมีโอกาสที่จะดื่มน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยน้อย เนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิด การตัดสินใจและการแสดงออก โดยข้ออนุญาตในการรับรู้ว่าการดื่มทำให้เกิดผลเชิงบวกหรือเชิงลบ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, นปท) ลักษณะนี้เห็นว่าการดื่มให้ผลเชิงบวก เช่น การดื่มทำให้ดูเท่ห์ ผู้

หผูงึ้กสามารถดื่มได้เท่านเดียวกับผู้ชาย การดื่มน้ำให้แก่ตัวเองก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นผู้ใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกที่จะดื่มน้ำส่วนมากคือเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่ผ่านมา (พรนภา หอมสินธ์และ รุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์, 2552; อนงค์ ดิษฐ์สังข์, 2550; ปริยาพร ศุภาร, 2550; อัมมันดา ไชยกานุจัน, 2549 ; Donovan, 2004)

การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การมีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีโอกาสที่จะดื่มมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก (ศรีเรือน แก้วกังวะล, 2540) โดยเฉพาะยิ่งอย่างในกลุ่มตัวอย่างที่ติดเพื่อน เทเลส่วนใหญ่ยังคงเพื่อนมีการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันบ่อยๆ เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ผลักดันกลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายเท่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมา (ปริยาพร ศุภาร, 2550; อนงค์ ดิษฐ์สังข์, 2550; ปราณี ทองคำ และคณะ, 2549) รวมทั้งการศึกษาในต่างประเทศ (Nash et al., 2004; Bot et al., 2004; Kelly et al., 2012)

การถูกขัดขวางให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การถูกขัดขวางเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยวัยรุ่นที่ถูกเพื่อนขัดขวางให้ดื่มน้ำมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ถูกขัดขวาง เนื่องจากการขัดขวางเป็นการสนับสนุนทางสังคมในระดับกลุ่มเพื่อนทำให้วัยรุ่นที่ถูกขัดขวางต้องแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับของกลุ่มและเป็นการตอบสนองความท้าทาย (จุฬาภรณ์ โสดะ, 2543) ซึ่งการศึกษานี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (พรนภา หอมสินธ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์, 2552; ณิชาภักรณ์สุวัสดิ์สกุลชัย, 2551

และ Arinaitwe-Mugisha and Hagembe ,2003 ; ประพร แซ่ห่าน, 2550; วีไตรัตน์ ปรีดายุทธนา, 2550; วรศรี ปั้กมานนท์, 2549; นิพน พัพพงศ์ศรีและคณะ, 2548; จินตนา วงศ์วน, 2548) ที่พบว่าสาเหตุที่สำคัญของการดื่มครั้งแรกคือเพื่อนชักชวนโดยเฉพาะจากเพื่อนสนิท

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยวัยรุ่นที่บิดามารดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสที่จะดื่มมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากบิดามารดาได้ชี้ว่าเป็นบุคคลต้นแบบของบุตรโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับบุตรมากที่สุดทั้งแต่แรกเกิด พฤติกรรมของบิดามารดาที่บุตรได้พบเห็นจะถูกถ่ายทอดไปยังบุตรและบุตรร่วมมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น เช่นเดียวกับบิดามารดา (Hirschi, 1969 ข้างล่างในสายใจ ชื่นคำ, 2542) ซึ่งก็สอดคล้องกับ การศึกษาที่ผ่านมา (อรทัย วิลวัชร์ ทักษิพัฒน์ ธรรมรังสี และสุรศักดิ์ ไชยสังค์, 2553) รวมทั้งการศึกษาในต่างประเทศของ Kelly et al.(2012) และ Ozer and Fernald (2008)

การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา

การยอมรับของบิดามารดาเมื่อทราบว่าบุตรของตนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์โดยบิดามารดาที่ยอมรับหรือสนับสนุนการดื่มของบุตรจะทำให้บุตรมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าบิดามารดาที่ไม่ยอมรับ เนื่องจากฟ่อแม่ที่รับรู้ว่าลูกนี้พุฒิกรรมดื่มแอลกอฮอล์แต่ไม่ได้ทำอะไร อาจทำให้บุตรตีความว่าฟ่อแม่ของตนอนุญาตให้ดื่มแอลกอฮอล์ได้จึงเป็นการส่งเสริมพุฒิกรรมเหล่านี้ (ศรีรัช ลาภใหญ่และคณะ, 2549) การยอมรับทำให้บุตรไม่ต้องกลัวการถูกตำหนิ

หรือลงโทษ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากบิดามารดาไม่ยอมรับและแสดงพฤติกรรมขัดขวาง หรือลงโทษ บุตรก็ต้องหลีกเลี่ยงหรือไม่กล้าที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ทำให้โอกาสที่จะดีมีอยู่น้อยลง (พرنภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์, 2552) และการศึกษาของอรทัย วีวงศ์ ทักษิพล ธรรมรงค์สี และสุรศักดิ์ ไชยสงค์ (2553) พบร่วมกันที่รับรู้ว่าพ่อแม่อนุญาตให้ดื่มแอลกอฮอล์ได้มีโอกาสเป็นนักดื่มเพิ่มขึ้น 4.92 เท่ามีโอกาสที่จะเป็นนักดื่มอย่างหนัก (Binge drinker) 3.25 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศ (พرنภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยวงศ์, 2552; อนงค์ ดิษฐ์ สังข์, 2550; Nash et al., 2004)

การรับรู้การโฆษณาของสื่อ

การรับรู้การโฆษณาของสื่อมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากโฆษณาทำให้เกิดความรู้สึกว่าการดื่มเป็นเรื่องที่ดีจึงเกิดความรู้สึกล้อຍตามและ อยากลอง ตัวอย่างเช่นนำไปสู่ความเป็นไทย ความเป็นคนมีน้ำใจ หรือความเป็นเพื่อนเป็นพากพ้องเดียวกัน ภารຍนตร์ ละคร ที่มีส่วนในการนำเสนอและสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับการดื่ม หรือเมื่อออกหักต้องดื่มสุราเพื่อให้ลืม (ศรีรัช ลาภใหญ่และคณะ, 2549) การรับรู้การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มของวัยรุ่น จากการศึกษาของ อุรยา วงศ์ไชยวงศ์ (2547) พบร่วมกับภารຍนตร์โฆษณา มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มนักศึกษาอุดมศึกษามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับจากการศึกษาของ อัมมันดา ไชยกาญจน์ (2549) และการศึกษาในต่างประเทศของ Epstein and Botvin (2007) พบร่วมกับภารຍนตร์ ต่อต้านสื่อของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีผลกระทบโดยตรงการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก รวมทั้งการศึกษาของ Hong, Lee, Kaylor and Huang (2011) ที่พบว่า วรรณกรรมในอเมริกาและเกาหลีใต้พบว่าหลายการศึกษา

ได้ผลการศึกษาที่ว่าการสัมผัสกับสื่อทำให้วัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น

ความผูกพันกับครอบครัว

ความผูกพันกับครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับครอบครัวน้อยมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับครอบครัวมาก เนื่องจากวัยรุ่นที่มีความใกล้ชิดกับบิดามารดา หรือบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวก็จะมีความรักและผูกพันกับครอบครัว ยึดถือบุคคลในครอบครัวเป็นหลัก (Hirschi, 1969 อ้างถึงในสายใจ ชื่นคำ, 2542) จากการศึกษาในต่างประเทศจากการศึกษาของ Watkins et al. (2006) และ Kelly et al. (2012) ที่พบว่า การดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น รวมทั้งการศึกษาของ Nash et al. (2004) ที่พบว่า การพูดคุยกับบิดามารดา มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น และจากการทบทวนวรรณกรรมของ Hong, Lee, Kaylor and Huang (2011) พบร่วมกับครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการดื่มสุราและสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมทักษะการปฏิเสธให้เยาวชนรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถหรือมีความมั่นใจที่จะปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาสต่างๆ เนื่องจากพบว่า เป็นปัจจัยมีความสัมพันธ์อย่างที่มีนัยสำคัญที่สุด
2. ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจในการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่ดีจะช่วยลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นลงได้
3. บิดามารดาที่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตรในการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. ควรเข้มงวดในการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อ

5. สมาชิกในครอบครัวมีความใส่ใจต่อ เยาวชนและ แสดงท่าทีที่เหมาะสมเมื่อทราบว่าบุตรหลาน ดีมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. .ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มใน กลุ่มเด็กหญิงและวัยรุ่นหญิงในระดับต่าง ๆ ของการดื่ม เห็นระดับที่มั่นใจที่จะไม่ดื่ม ระดับทดลองดื่ม ระดับดื่มประจำ เพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรมในการป้องกันการดื่ม ให้มีความเฉพาะเจาะจงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ศึกษาเชิงลึกในกลุ่มเยาวชนที่ไม่ดื่มหรือ เคยดื่มแต่หยุดดื่ม เพื่อกันหาว่ากกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้นั้นมี กระบวนการคิด การรับรู้ และทักษะในการปฏิเสธหรือ หยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร

3. ศึกษาเชิงลึกในกลุ่มผู้ปกครองที่บุตรหลาน ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถึงแนวทางในการอบรม เลี้ยงดูอย่างไรเพื่อนำมาใช้พัฒนาโปรแกรมเพย์แพ็ค ผู้ปกครองทั่วไป

4. ศึกษาเชิงคุณภาพถึงผลกระทบที่เกิดกับเด็ก และเยาวชนในกรณีที่พ่อแม่ติดสุรา

เอกสารอ้างอิง

จินตนา วงศ์วน. (2548). ความชุกและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ลังกัดกรรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชฎีก สมรภูมิ และศรีวรรณ มีคุณ. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการศึกษา และการพัฒนาสังคม, 6(2), 29-40

บัญฑิต ศรีโพศาลและคณะ (2551). รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. บัญฑิต ศรีโพศาส, จุฑารณ์ แก้วมุงคุณและ กมลา วัฒนพร (2553). รายงานสถานการณ์สุรา ประจำปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

ปราณี ทองคำ, อติญาณี ศรเกษตริน และรัตติยา เพชรน้อย. (2549). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ วัยรุ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยabeptปี 17(2), 169-183.

ปริยาพร ศุภชร. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาระดับ อุดมศึกษาอีกเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาการ ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรนภา หนองสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีธุริยเวศน์. (2552). ความเชื่อ แบบแผนการดื่มและปัจจัยที่นำมายกการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

พนิดา นามจันดี. (2549). ความชุกและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิมล เอมโอชา, สุภาณี กระตุฤกษ์, สนองชาติ เศรษฐกิจโรจน์, ศุภวัฒน์ เอมโอชา และบุญเรือน พุกษ์ศศิริ. (2551). เครื่องข่ายการเฝ้าระวังเด็กไทยภาคตะวันออก. วันที่ค้นข้อมูล 20 พฤศจิกายน 2551, เข้าถึงได้ จาก <http://childwatchthai.com/chunthaburi.htm>

วีโอลรัตน์ ปรีดาขุธนา. (2550). ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุรา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริพร จิรวัฒน์กุล(2553). ผู้หญิงกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: มิติเชิงเพศภาวะ. ศูนย์ประสานงานองค์การ อนามัยโลกด้านการวิจัยและฝึกอบรมด้านเพศภาวะและสุขภาพสตรี, คณะพยาบาลศาสตร์มหा�วิทยาลัยขอนแก่น ศรีรัช ลาดไห่ญ และคณะ(2549). การพัฒนาองค์ความรู้ มาตรการทางสังคมและปัจจัยแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

ศรีเรือน แก้วกงวลด. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยเด่นที่ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริพร จิรวัฒน์กุล(2553). ผู้หญิงกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: มิติเชิงเพศภาวะ. ศูนย์ประสานงานองค์การ อนามัยโลกด้านการวิจัยและฝึกอบรมด้านเพศภาวะและสุขภาพสตรี, คณะพยาบาลศาสตร์มหा�วิทยาลัยขอนแก่น. สายไฟ ชื่นคำ. (2542). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาไทยศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนุพิน ชาญวีร์กุล. (2548) วันที่ค้นข้อมูล 12 ตุลาคม 2554, เข้าถึงได้จาก http://www.bangkokbiznews.com/2005/07/20/w007l2_21458.php?news_id=21458.

Donovan, J. E. (2004). Adolescent alcohol initiation: A review of psychosocial risk factors. *Journal of Adolescent Health, 35*(6), 529 e7 – 529 e18. Retrieved January 22, 2009, from http://www.sciencedirect.com/science?_ob=MImg&_imagekey=B6T80-4DXK6X8-S-1&_cdi=5072&_user=1750539&_pii=S1054139X04000667&_orig=browse&_coverDate=12%2F31%2F2004&_sk=999649993&view=c&wchp=dGLzVtb-zSkzS&md5=8d941eb89223db5fe098140dbb0b5607&ie=/sdarticle.pdf

Nash, S. G., McQueen, A., & Bray, J. H. (2005). Pathways to adolescent alcohol use: Family environment, peer influence, and parental expectations. *Journal of Adolescent Health, 37*(1), 19 –28. Retrieved January 22, 2009, from http://www.sciencedirect.com/science?_ob=MImg&_imagekey=B6T80-4GDJ39T-9-1&_cdi=5072&_user=1750539&_pii=S1054139X04004161&_orig=browse&_coverDate=07%2F31%2F2005&_sk=999629998&view=c&wchp=dGLzVlb-zSkWA&md5=e4ffaf5573746b3c41ae13b3c45d7435&ie=/sdarticle.pdf

Watkins, J. A., Howard-Barr, E. M., Moore, M. J., & Werch, C. C. (2006). The mediating role of adolescent self-efficacy in the relationship between parental practices and adolescent alcohol use. *Journal of Adolescent Health, 38*(4), 448–450. Retrieved January 22, 2009, from http://www.sciencedirect.com/science?_ob=MImg&_imagekey=B6T80-4JH47CN-T-1&_cdi=5072&_user=1750539&_pii=S1054139X05002260&_orig=browse&_coverDate=04%2F30%2F2006&_sk=999619995&view=c&wchp=dGLbVIW-zSkz&md5=83e2c67a43e60f369ae138dc36da5c8e&ie=/sdarticle.pdf